

Оцінка потреб сімей, родичі яких зникли безвісти у зв'язку із конфліктом на сході України

У 2016 році МКЧХ провів оцінку потреб сімей, родич яких зник у зв'язку із конфліктом на сході України (надалі Оцінка потреб сімей — ОПС). 73 сім'ї взяли участь у напівструктурованих інтерв'ю. Інтерв'ю тривали від трьох до чотирьох годин і були проведені у період з квітня по червень.

У 2018 році МКЧХ провів перехресну перевірку потреб задля того, щоб зрозуміти, як виявлені два роки назад потреби змінилися за цей час, і чи висновки ОПС сьогодні ще актуальні. 13 родичів зниклих безвісти брали участь у чотирьох поглиблених фокус-групових дискусіях, проведених у період із липня по серпень 2018 року.

Завдання ОПС полягало у вивченні особливостей проблем, очікувань, ресурсів та механізмів

подолання психологічних труднощів родичів зниклих безвісти, а також у подальшій підтримці відповідних органів влади у наданні відповідей на різноманітні виявлені потреби сімей.

Незважаючи на відносно обмежений обсяг проведених оцінок у порівнянні з набагато більшою, як вважається, кількістю осіб, які зникли безвісти у зв'язку з конфліктом на сході України, висновки, що були винесені, можуть слугувати прикладом ситуації в будь-якій родині. Будь-які заходи, вжиті владою на основі уроків та рекомендацій цього документу, допоможуть полегшити страждання інших родичів зниклих безвісти осіб.

ЗНИКЛІ БЕЗВІСТИ В УКРАЇНІ

Немає інформації стосовно точної кількості осіб, зниклих безвісти в Україні у зв'язку з конфліктом на сході країни. Однак, за певними підрахунками, 1500 осіб вважаються зниклими безвісти в результаті конфлікту.

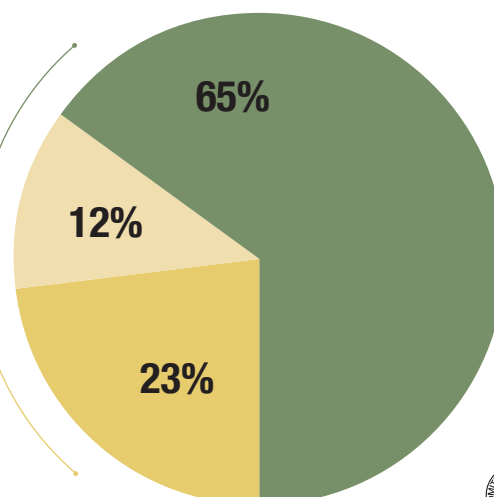
ВИЗНАЧЕННЯ ОСІБ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ

За визначенням МКЧХ, «особи, зниклі безвісти» — це особи, рідні яких не мають про них жодної інформації і/або ті, які за достовірною інформацією були оголошені зниклими безвісти в результаті збройного конфлікту міжнародного чи неміжнародного характеру, внутрішнього насильства, природних катастроф чи інших криз гуманітарного характеру.

ОЦІНКА ПОТРЕБ СІМЕЙ У 2016 РОЦІ

ЯК ВИ ВВАЖАЄТЕ, ЩО ТРАПИЛОСЯ ІЗ ВАШИМ РОДИЧЕМ (З МОМЕНТУ ОТРИМАННЯ ОСТАННІХ НОВИН)?

- Він живий
- Він загинув
- Не знаю

ЯК ЗНИКНЕННЯ РОДИЧА ПОЗНАЧИЛОСЯ НА ВАС ТА ВАШІЙ СІМ'І?*

68%

Втратили прибуток через зникнення їхньої близької людини.

39%

Не можуть покривати витрати на щоденні потреби, такі як їжа та одяг.

Процес пошуку зниклих безвісти є також витратним для сімей (поїздки, гроші за інформацію тощо).

66%

Відчули значне погіршення психологічного стану.

24%

Відчули погіршення стану здоров'я.

ЯКІ ОСНОВНІ ПОТРЕБИ ВАША СІМ'Я НЕ МОЖЕ ЗАДОВОЛЬНИТИ ПІСЛЯ ЗНИКНЕННЯ РОДИЧА?*

Такої проблеми немає	42%
Щоденні потреби (продукти харчування, одяг)	39%
Ліки, медичне обслуговування	24%
Ремонт житла	24%
Оплата комунальних послуг	15%
Виплата боргів	9%

* Сума відсотків перевищує 100%, тому що кожен член сім'ї може надати кілька відповідей на одне й те саме питання.

56%

Зіткнулися із проблемами юридичного/адміністративного характеру через відсутність чіткого юридичного статусу свого зниклого родича.

27%

Труднощі в отриманні документів.

25%

Труднощі з доступом до зарплати зниклого безвісти (де зниклий безвісти — військовий).

24%

Труднощі в управлінні майном, що зареєстроване на ім'я зниклого безвісти.

16%

Труднощі в доступі до банківського рахунку особи, яка зникла безвісти.

92%

Відповіли, що їхнє важке становище було недостатньо визнано владою.

ЩО ОЗНАЧАЄ «СПРАВЕДЛИВІСТЬ»*

74%

Відповіли, що для них справедливість означає прагнення влади з'ясувати долю їхнього зниклого родича.

38%

Обрали покарання винних.

ПРІОРИТЕТНІ ПОТРЕБИ, ЯКІ ВИРАЗИЛИ СІМ'І*

Більш активний пошук зниклого родича	49%
Потреба у фінансовій підтримці	33%
Підтримка у вирішенні юридичних питань	24%
Підтримка у вирішенні адміністративних питань	19%

ПЕРЕХРЕСНА ПЕРЕВІРКА У 2018 РОЦІ

Сім'ї досі **звертаються до органів влади** та до різних організацій з надією знайти інформацію про своїх рідних.

Більшість сімей згадували також **недостатню координацію** між різними органами влади. У багатьох випадках родини **отримували суперечливу інформацію** від різних структур щодо долі та місцезнаходження своїх близьких.

Сім'ї зниклих безвісти **досі мають економічні та фінансові потреби**, що прямо пов'язані зі зникненням їхнього родича.

Сім'ї переконливо наголошують на тому, що **час не гоїть рани**.

Нескінченні психологічні страждання призводять до **погіршення загального стану здоров'я членів родини** і з часом переходять у захворювання.

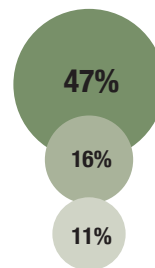
Сім'ї дотепер несуть **додаткові витрати, пов'язані з процесом пошуку**.

Сім'ї стурбовані тим, що **ситуація з юридичним статусом** їхнього зниклого безвісти родича **залишається неясною**.

Сім'ї **не знають про свої права** і пільги, які їм надаються у зв'язку зі зникненням родича.

Сім'ї й досі вважають, що органи влади **недостатньо визнають та розуміють їхнє важке становище**. За словами сімей, органи влади мають посилити зусилля, спрямовані на з'ясування долі та місцезнаходження їхніх близьких людей.

ЩО ОЗНАЧАЄ «СПРАВЕДЛИВІСТЬ»

Прагнення влади з'ясувати долю зниклого родича.

Юридичне визнання статусу зниклої безвісти особи.

Покарання осіб, винних у зникненні родичів.

ЗАКОН ЩОДО ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ

У липні 2018 року українська влада прийняла Закон про правовий статус осіб, зниклих безвісти в Україні від 12.07.2018 р. N 2505. Закон вперше впроваджує в українське законодавство статус особи, зниклої безвісти, як такий та передбачає створення Комісії з питань осіб, зниклих безвісти за умов надзвичайних ситуацій, та створення Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти. Імплементация закону вимагає вжиття державних інституційних заходів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

- Створення Національної комісії для координування роботи усіх органів влади, що залучені до роботи зі зниклими безвісти.
- Створення Багатостороннього механізму між сторонами конфлікту для координації діяльності та обміну інформацією.
- Створення системи фінансової підтримки сімей цивільних осіб, які зникли безвісти.
- Вжиття необхідних заходів для вирішення адміністративних та правових проблем.
- Визнання важкого становища сімей зниклих осіб.